

Oversættelse i fremmedsprogsundervisningen

Af Anne Schjoldager, ph.d., lektor ved Engelsk Institut, Handelshøjskolen i Århus

1. Indledning

Der er lang tradition for at bruge oversættelsesøvelser i fremmedsprogsundervisningen i Danmark – især på gymnasiet, men også på universiteter og andre højere læreanstalter. Man må altså formode, at de fagansvarlige her anser oversættelse for at være et nyttigt redskab i sprogundervisningen. Det er også mit indtryk, at mange sprog lærere er glade for oversættelserne. Dette er dog ikke i overensstemmelse med, hvad anerkendte forskere mener. De fleste, som forsker i fremmedsproglig læring, fremhæver nemlig, at fremmedsproget bør indlæres og opøves så naturligt som muligt, dvs. med så lidt indblanding fra modersmålet som muligt. Oversættelsesøvelser anses derfor i bedste fald som unødvendige, i værste fald som unaturlige og derfor direkte skadelige.

Hvad skal man tro? Hører oversættelsesøvelser hjemme i fremmedsprogsundervisningen, eller gør de ikke? Faktisk er det ikke så ligetil at besvare dette spørgsmål, men jeg vil alligevel give et bud: Så vidt jeg kan se, kan oversættelse sagtens være et nyttigt

redskab i fremmedsprogsundervisningen, men det kræver formentlig en tilgang, som er mere funktionel (kommunikativ) og mindre form-orienteret, end den er i de fleste klasseværelser i øjeblikket.

Det er ikke min mening at foreslå en udvidelse af pensum til den sproglige studentereksamen eller at blande mig i studentereksamens udformning. Jeg forsøger heller ikke at foreslå ændringer i Gymnasiebekendtgørelsen. Mit ærinde er ene og alene at give stof til eftertanke i en debat, som jeg finder nødvendig. Denne artikel er således en opfølgning på min kollega Karen K. Zethsens (2001) artikel om oversættelsesstrategier i *Anglo files* 121 (2001).

2. Baggrund

Lad mig starte med at forklare min personlige baggrund for at skrive denne artikel. Jeg er uddannet translator og tolk i engelsk (1990) fra Handelshøjskolen i Århus. Efter studierne har jeg fortrinsvis arbejdet med undervisning og forskning i tolkning (dvs. mundtlig oversættelse) på handelshøjskolen, men har også haft ansættelse som forskningsadjunkt på Engelsk Institut, Aarhus Universitet. På universitetet underviste jeg i oversættelse, et lille obligatorisk overbygningskursus, og i oversættelsesteori, som jeg udbød som valgfag på overbygningen.

På handelshøjskolen var jeg vant til en tilgang, som var både funktionel og praktisk. Ved tolkeeksamen kunne vi f.eks. aldrig finde på at stille en opgave uden først at definere kommunikationssituationen og

TEMA: Sprog og internationale projekter

målgruppen, dvs. hvem den studerende skulle (forestille sig at) tolke for. Når vi bagefter skulle vurdere den studerendes præstation, diskuterede vi først, om den studerende havde formået at formidle budskabet på betryggende vis, hvorefter vi *evt.* diskuterede nogle sproglige enkeltheder.

Det gik imidlertid hurtigt op for mig, at jeg ikke umiddelbart kunne overføre denne tilgang til min undervisning i oversættelse på universitetet. For det første nævnes det kommunikative aspekt overhovedet ikke i studieordningens beskrivelse af fagets eksamensforordninger (*Studieordning, Engelsk Kandidatuddannelse*. Januar 1999. § 33); man får nærmest indtryk af, at det drejer sig om en sprogp prøve med oversættelse som redskab, snarere end en test i oversættelsesfærdigheder (inklusive sproglig bevidsthed). For det andet har de færreste studerende beskæftiget sig med oversættelse siden gymnasietiden og har derfor tendens til at se oversættelse som en øvelse i grammatik. Når jeg f.eks. ønskede at diskutere, om det var hensigtsmæssigt at anvende et bestemt engelsk udtryk i en konkret oversættelsesopgave, troede nogle tilsyneladende, at jeg diskuterede udtrykkets grammatiske korrekthed. Stod jeg virkelig dér og sagde, at det, de havde skrevet, ikke var rigtig engelsk? Det gjorde jeg ikke nødvendigvis, men jeg sagde, at det (måske) ikke var hensigtsmæssigt i *denne* sammenhæng.

Forskellen på mine og de studerendes forventninger til faget oversættelse gav en del forvirring i begyndelsen på mit første hold på universitetet, men oplevelsen gjorde mig også interesseret i at undersøge sagen nærmere. Ideen til et forskningsprojekt fik

jeg ved at snakke med nogle sprogforskere på universitetet. Den første, der gjorde mig opmærksom på, at den udbredte brug af oversættelse i sproguddannelserne i Danmark og andre steder slet ikke er i overensstemmelse med anerkendt forskning i fremmedsproglig læring, var Ocke S. Bohn. Dette blev understøttet af Tim Caudery, som også gjorde mig opmærksom på, at emnet faktisk er ret uudforsket. Et hurtigt kig på forskningen inden for oversættelse overbeviste mig desuden om, at emnet også her stort set ignoreres. På denne baggrund formulerede jeg udgangspunktet for mit projekt: Er oversættelse et nyttigt redskab i fremmedsprogsundervisningen?

3. Oversættelse på danske gymnasier

Som nævnt er der i Danmark – som i så mange andre lande – lang tradition for at bruge oversættelse i fremmedsprogsundervisningen. Traditionen holdes nok mest i hævd på de gymnasiale uddannelser, hvor oversættelse, så vidt jeg er orienteret, stadig er en obligatorisk del af alle skriftlige eksamener i sprog. Hvis man skal tro Gymnasiebekendtgørelsen, drejer det sig om en ren sprogtest:

”I besvarelsen af oversættelsesopgaver bedømmes [...], hvor præcist og nuanceret eksaminanden formår at gengive det danske forlæg på engelsk. Indtrykket af besvarelsen af denne opgave indgår som et supplement til det indtryk af eksaminandens sprogbeherskelse, som besvarelsen i øvrigt giver.”
(*Gymnasiebekendtgørelse. Bekendtgørelse*

-
- 1) Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke Poul Tornøe (København) og Inge P. Windeballe (Århus) for disse og andre oplysninger om engelskfaget på danske gymnasier. Eventuelle fejl og mangler i min artikel er naturligvis helt mit eget ansvar.

TEMA: Sprog og internationale projekter

om gymnasiet, studenterkursus og enkeltfagsstudentereksamen. 1999.
Sproglig linje højt niveau, 7.5.5)

Så vidt jeg forstår, udformes udgangsteksten som regel med henblik på at skabe nogle interessante 'danskerfælder', og den ledsages aldrig af oplysninger om oversættelsens formål¹⁾.

4. Holdninger

Som allerede nævnt må man formode, at de fagansvarlige i Danmark anser oversættelse for at være et nyttigt redskab i fremmedsprogundervisningen på de danske gymnasier og andre steder. Jeg har da også set en del indlæg fra danske sproglærere, hvor de positive sider ved brugen af oversættelse i fremmedsprogundervisningen bliver fremhævet (f.eks. Olsen 1990), ofte fordi oversættelse ses som en effektiv metode i kontrastive studier, som kan hjælpe eleverne/de studerende til at udvikle strategier til modvirkning af interferens fra modersmålet (jvf. Sørensen 1988, 1990 og 1991).

Dette er imidlertid *ikke* i overensstemmelse med, hvad de fleste forskere mener, idet mange påpeger, at oversættelsesøvelser er unaturlige, at de virker hæmmende for indlæringen, og især at oversættelse som prøve i skriftlig sprogfærdighed er ret upålidelig (f.eks. Gatenby 1950/1967). Denne brug af oversættelse som formorienteret stiløvelse (*school translation*) er heller ikke populær hos de fleste oversættelsesteoretikere, som hævder, at den hindrer en senere tilegnelse af rigtige oversættelsesfærdigheder (f.eks. Schäffner 2000:144-145).

Der er formentlig også en del sproglærere her i Danmark, som gerne ser oversættelse fjernet fra sprogundervisningen. I en artikel

i *Sprogforum* forklarer Irons (1998), hvorfor man besluttede at kassere oversættelse til fremmedsproget ved den skriftlige afgangsprøve i engelsk på Odense Seminarium. Begrundelsen var, at en prøve med oversættelse ikke er i overensstemmelse med nyere teorier om sproginlæring, og at oversættelsen ofte resulterede i særdeles uengelske tekster, fordi de studerende fejlagtigt troede, at den eneste korrekte oversættelse var en ord-til-ord-oversættelse.

Overordnet kan man sige, at de, der forsvarer oversættelse som redskab i fremmedsprogundervisningen, lægger vægt på oversættelse som et effektivt redskab (en slags genvej) i kontrastive studier, mens de, der helst ser oversættelse fjernet fra fremmedsprogundervisningen, beskylder oversættelse for at give eleverne/de studerende nogle forkerte sprogvaner og for at øge risikoen for interferens fra modersmålet.

5. Forskning

Mærkeligt nok har emnet ikke har været genstand for nogen særlig forskningsmæssig opmærksomhed – hverken blandt fremmedsprogspædagoger eller oversættelsesteoretikere. Mig bekendt er der kun få empiriske undersøgelser af emnet, så dokumentationen på området er sparsom. (Der er dog nogle gode oversigtsartikler, især Pedersen 1974, Cook 1998 og Malmkjær 1998).

Enkelte studier bekræfter, at oversættelse til en vis grad kan give et billede af de studerendes færdigheder på fremmedsproget. Buck (1992) rapporterer f.eks., at oversættelse til modersmålet godt kan fungere som test af de studerendes forståelse af en fremmedsproglig tekst. Han fremhæver dog også, at oversættelsen bør suppleres med andre prøveformer.

TEMA: Sprog og internationale projekter

De fleste andre undersøgelser sår tvivl om nytten af oversættelse i fremmedsprogsundervisningen, især hvis det drejer sig om oversættelse til fremmedsproget. Klein-Braley (1987), Larsen (1990) og Källkvist (1997, 1998 og under udgivelse) har f.eks. sammenlignet oversættelse til fremmedsproget med andre tests af den sproglige formåen på fremmedsproget. Disse undersøgelser fandt (stort set), at oversættelse ikke er den mest pålidelige sprogtest.

Min egen forskning (Schjoldager 2001 og under udgivelse) sår også tvivl om nytten af oversættelse i fremmedsprogsundervisningen. I en mindre undersøgelse indsamlede jeg oversættelser og billedstile (*picture verbalizations*) på gymnasie- og universitetsniveau. Ifølge de første analyser er der en klar overvægt af såkaldte interferensfejl i oversættelserne, især hos gymnasieeleverne. Sammenlignet med billedstil på engelsk synes oversættelse til engelsk derfor at øge risikoen for interferens fra modersmålet.

Dette bør nu ikke være det sidste ord om den sag. Inden man vælger at kassere oversættelse fuldstændigt som obligatorisk element i de gymnasiale uddannelser, bør man i hvert fald først vurdere, hvad det er for en form for oversættelse, der undervises i. Det er nemlig mit indtryk, at meget af den kritik, som er fremkommet af oversættelse i fremmedsprogsundervisningen, i virkeligheden ikke drejer sig om oversættelse i egentlig forstand, men snarere om noget man kunne kalde grammatikoversættelse.

6. Grammatik-oversættelse

Grammatik-oversættelse er en væsentlig del af grammatik-oversættelsesmetoden (*the grammar-translation method*), som dominerede fremmedsprogsundervisningen i vesten indtil ca. 1945, hvor mere 'direkte' metoder

kom på mode. (Se f.eks. Howatt 1984:131-138; Richards & Rodgers 1986:3-5; Weihua 2000:250-252). Grammatik-oversættelsesmetoden lægger vægt på rutine-prægede færdigheder, som indøves især ved læsning, oversættelse og udenadslære af grammatiske regler og tosprogede gloselister. Formålet med oversættelsen, den såkaldte grammatik-oversættelse, er således altid at indøve og anvende veldefinerede grammatiske regler, hvorfor den eneste korrekte oversættelse er en tekstnær oversættelse.

I det store hele praktiseres grammatik-oversættelsesmetoden (naturligvis) ikke længere på de danske uddannelsesinstitutioner, men den form-orienterede oversættelsesøvelse, grammatik-oversættelsen, gør måske. I en hjemmeopgave inden for oversættelsesteori skriver en tidligere studerende, Thayer (2001:1), i hvert fald noget i den retning om gymnasiets brug af oversættelse:

"Det er fem år siden jeg blev sproglig student med engelsk på højt niveau, og min erindring af oversættelse som en mindre spændende del af engelskundervisningen mistænker jeg netop har noget at gøre med at oversættelse i gymnasiesammenhæng ofte bruges som en grammatikøvelse."

I en rapport over et forsøg med skriftlig engelsk kritiserer Bjørnson (2000:38) de traditionelle oversættelsesøvelser (til engelsk) på studenterkurset på en måde, som tyder på, at det drejer sig om en slags grammatik-oversættelse:

"Vi mener [...], at disse oversættelsesøvelser ikke blot er ubehdige, men at de i sidste ende spænder ben for indlæringsprocessen, både fordi de tvinger kursisterne til at acceptere tekster på målsproget, der ikke giver mening, men især fordi de berøver

TEMA: Sprog og internationale projekter

kursisterne muligheden for at fokusere på og optræne den kommunikationsproces, der er central for at kursisterne skal kunne forstå og bruge engelsk som internationalt kommunikationsmiddel.”

I stedet foreslår Bjørnson (2000:40) en ny oversættelsestype, hvor udgangsteksten er autentisk (en avisartikel), og hvor oversættelsen har et plausibelt formål, idet hun fremhæver, at dette ikke udelukker, at oversættelsen kan fungere som sproget. Dette forslag stemmer godt overens med, at nogle fremmedsprogspædagoger nu er begyndt at revurdere oversættelse som redskab i undervisningen (se f.eks. Cook 1998). Den oversættelsestype, som Bjørnson (2000) og hendes kolleger foreslår, er desuden i fin overensstemmelse med nyere oversættelsesteori, især skopos-teorien, også kaldet den funktionelle tilgang.

7. En funktionel tilgang til oversættelse

Skopos-teorien er kernen i den tilgang til undervisning i oversættelse, som under ét kaldes for den funktionelle tilgang. Teorien blev udviklet af den tyske oversættelsesteoretiker Hans J. Vermeer i 1970'erne og 1980'erne (se Reiss & Vermeer 1984; Vermeer 1989; Nord 1997). ”Skopos” er græsk og betyder formål, og dette er netop skopos-teorien i en nøddeskal: Oversættelse er (ligesom al anden kommunikation) styret af formålet. De valg, som oversætteren skal træffe, styres således først og fremmest af, hvad oversættelsen skal bruges til, dvs. *hvorfor* der skal oversættes.

Ifølge skopos-teorien bør lærere, som underviser i oversættelse, altid give mulighed for en diskussion af følgende punkter (efter Nord 1997, her i en forkortet dansk udgave):

- 1) *Formål (skopos). Enhver oversættelse har et formål, som skal ekspliciteres og diskuteres. Det er formentlig bedst, hvis læreren giver nogle konkrete instrukser (f.eks.: Oversæt denne tekst fordi ..)*
- 2) *Oversættelsessituation. Enhver oversætter befinder sig i en bestemt oversættelsessituation, som skal analyseres: Hvem tager initiativ til oversættelsen? Hvem skal læse oversættelsen? Skal den offentliggøres? Etc.*
- 3) *Udgangstekst. Enhver oversætter må forstå udgangsteksten til bunds. Som led i undervisningen bør man foretage en tekstanalyse: Hvad er tekstens formål? Hvilken teksttype/genre er det? Hvilke sproglige virkemidler er der? Hvordan er teksten struktureret? Hvilken viden forudsættes bekendt af læseren?*
- 4) *Oversættelsesstrategier. Enhver oversætter skal træffe en række valg, som skal diskuteres og overvejes: Kan udgangstekstens formål overføres direkte? Kan dens teksttype/genre og sproglige virkemidler overføres? Kan den samme viden forudsættes? Skal oversætteren først og fremmest koncentrere sig om tekstens form eller om dens budskab?*

En funktionel tilgang til oversættelse indebærer altså først og fremmest, at oversættelsesøvelsen har et veldefineret og plausibelt formål. Øvelsen skal således bygge på en udgangstekst, som det vil være realistisk at oversætte. Dette betyder ikke nødvendigvis, at udgangsteksten skal være autentisk. Hvis man sikrer sig, at øvelsen har en tilstrækkelig grad af realisme, er der intet til hinder for, at man redigerer i udgangsteksten (evt. konstruerer den), så den passer til det pågældende niveau.

Selv om det ikke kan bevises, regner jeg

TEMA: Sprog og internationale projekter

med, at en funktionel tilgang til oversættelse er gavnlig for elevernes/de studerendes sprogfærdighed. Jeg forestiller mig, at en sådan tilgang er nyttig, ikke alene fordi en realistisk øvelse er mere interessant, men også fordi arbejdet med konkrete sproglige problemer i en veldefineret kommunikativ ramme er nemmere at forholde sig til og lære af. Dette udelukker dog ikke, at formorienterede oversættelsesøvelser i forbindelse med grammatikundervisningen stadig godt kan have deres berettigelse (jvf. Weihua 2000:251), men det er vigtigt at være klar over, at sådanne øvelser *ikke* er oversættelse i funktionel forstand.

8. Anvendt skopos-teori

I Bjørnsons (2000) rapport over forsøget med skriftlig engelsk er der nogle interessante kommentarer i forbindelse med den (mere) autentiske oversættelsesopgave. Både elever og lærere er ret begejstrede for opgaven, formentlig fordi den er sjovere og mere udfordrende end de traditionelle oversættelsesøvelser, og nok også fordi den giver anledning til en friere og mere kreativ gengivelse af forlægget, men nogle lærere giver dog udtryk for, at eleverne af og til er *for* frie i deres oversættelser. Her berøres et meget centralt problem for enhver oversætter: Hvornår skal man oversætte tekstnært, og hvornår kan (bør) man se bort fra udgangstekstens sproglige udformning? Ifølge skopos-teorien kan man ikke give noget entydigt svar på det spørgsmål. Det afhænger nemlig *altid* af den konkrete oversættelses formål. Jeg vil nu forsøge at vise, hvordan problemet kan håndteres i undervisningen – med udgangspunkt i nogle af de spørgsmål, som studerende har stillet mig.

Skal man ikke bare oversætte det, der står?
Mange studerende, som kun kender

oversættelse fra gymnasiet, har tendens til at mene, at den eneste rigtige oversættelse er en tekstnær oversættelse (jvf. Irons 1998). Hvis udgangsteksten f.eks. indeholder en bestemt ordklasse på et bestemt sted, mener mange umiddelbart, at oversættelsen også skal indeholde denne ordklasse det pågældende sted. Dette er en helt legitim oversættelsesstrategi, men det er langt fra den eneste og slet ikke den hyppigste. Det afgørende er – som altid – formålet med oversættelsen. Hvis man f.eks. oversætter en tekst, hvis hovedbudskab er informativt, og hvor oversættelsens formål er at gengive dette budskab (men ikke ordlyden) så præcist som muligt, kan man jo godt se stort på visse sproglige træk i udgangsteksten. Hvis en direkte oversættelse af et bestemt udtryk i udgangsteksten f.eks. er uidiomatisk på målsproget, hvorfor skulle man så ikke vælge et mere idiomatisk udtryk, hvis man vurderer, at budskabet er uforandret? Lad mig give et eksempel: I en populærartikel om søvn skriver forfatteren om ”B-mennesker”. En direkte oversættelse ville være ”B-person”, men udtryk som ”late riser” eller ”night person” virker i sammenhængen mere idiomatiske.

Skal man bare skrive det, som lyder godt? Andre studerende er mindre formfikserede, i den forstand at de tager lettere på udgangstekstens ordlyd og koncentrerer sig mere om at producere en god tekst. Det kan man ikke altid. Oversættelse er jo aldrig fri i ordets egentlige forstand, og af og til er en tekstnær oversættelsesstrategi faktisk den bedste. Hvis man f.eks. oversætter et stykke af en engelsk roman, og formålet bl.a. er at give læserne indblik i forfatterens særegne univers, bør man vel være forsigtig med at lave (for meget) om på forfatterens stil.

Er oversættelse til dansk anderledes? Nogle studerende tror faktisk, at der er

TEMA: Sprog og internationale projekter

grundlæggende forskel på oversættelse til dansk (version) og til fremmedsproget, idet de har fået indtryk af, at oversættelse til dansk skal være friere end oversættelse den anden vej. Det er selvfølgelig ikke rigtigt. Graden af frihed afhænger – som altid – af oversættelsens formål, uanset om man oversætter til dansk eller ej. Den nævnte misforståelse skyldes formentlig, at oversættelse til engelsk på gymnasiet som regel er skriftlig og en øvelse i veldefinerede grammatiske emner (jvf. ovenfor), mens oversættelse til dansk som regel er mundtlig og en test af elevernes forståelse af en fremmedsproget tekst, hvilket nok kan indbyde til friere oversættelser. Dertil kommer, at studerende naturligvis har større sproglig formåen på modersmålet, hvilket ligeledes kan give dem det indtryk, at de har større frihed ved oversættelse. (Faktisk tror jeg, at professionelle oversættelser fra engelsk til dansk har tendens til at være mere tekstnære end oversættelser den anden vej, måske fordi en engelsk-præget dansk tekst i stigende grad accepteres, mens det modsatte jo ikke er tilfældet - men det er en anden diskussion).

Er det ikke altid rigtigt, når det står i ordbogen?
Vi har nogle særdeles gode tosprogede ordbøger på det danske marked, men af og til ville jeg ønske, at de ikke var så omfattende. Mange studerende er nemlig alt for autoritetstro over for ordbøgernes lister af ækvivalenter. Hvis ordbogen angiver en ækvivalent på et bestemt udtryk i udgangsteksten, vil mange studerende simpelt hen tage for givet, at dette er den rigtige oversættelse. Det kan man selvfølgelig ikke altid. For det første kan ordbogen jo ikke vide, hvilken betydning af et bestemt ord eller vending, oversætteren skal bruge. For det andet forekommer det ret tit, at oversætteren snarere bør koncentrere sig om ordets eller udtrykkets kontekstuelle

betydning frem for at forsøge at skabe en total, sproglig ækvivalens. Lad os tage endnu et eksempel fra ovennævnte populærartikel om søvn. Forfatteren skriver, at problemer med at komme op om morgenen kan være svære for B-mennesker at ”gennemskue”. Vinterberg & Bodelsen (Gyldendals store røde ordbog dansk-engelsk, 4. udg., 2. opl., 1998) angiver ”see through” som 1. ækvivalent, men den kontekstuelle betydning er snarere noget i retningen af ”understand” eller ”identify”, som ikke er opgivet som ækvivalent i ordbogen.

Er det ikke forfatterens eget ansvar, hvis der står noget sludder? Igen må man sige, at der ikke er noget entydigt svar. I nogle tilfælde er det formentlig helt i orden at lave en tekstnær oversættelse og f.eks. overføre en hjælpeløs eller ufuldstændig formulering, men der er mange andre tilfælde, hvor oversætteren bør foretage forbedringer - i hvert fald hvis det drejer sig om pragmatiske (ikke-litterære) tekster.

9. Er oversættelse et nyttigt redskab i fremmedsprogsundervisningen?

Som det vil fremgå af første del af denne artikel, kender vi endnu ikke svaret på dette spørgsmål. Der er en del ret stærke holdninger både for og imod oversættelse, men der er meget lidt konkret at tage stilling til. Min personlige erfaring er imidlertid, at oversættelse sagtens kan være et nyttigt redskab i fremmedsprogsundervisningen, og jeg plæderer bestemt ikke for en afskaffelse af oversættelse som obligatorisk del af sprogundervisningen i Danmark. En revurdering af tilgangen til undervisningen vil dog være på sin plads. Den traditionelle tilgang synes at ligge meget tæt op ad tidligere tiders grammatikoversættelse, og det er formentlig ikke den bedste tilgang. Jeg forestiller mig, at en funktionel tilgang – evt. som supplement til

TEMA: Sprog og internationale projekter

de traditionelle oversættelsesøvelser – vil være både mere interessant og mere nyttig.

En funktionel tilgang til oversættelse udelukker ikke, at man kan knytte an til grammatik-undervisningen (det gør man jo også, når man uddanner oversættere på f.eks. handelshøjskolen), men en gennemgang af grammatiske regler er ikke tilstrækkelig. Eleverne/de studerende skal også have et vist indblik i oversættelsesteoretiske overvejelser. På gymnasiet vil det formentlig være rigeligt med en (kort) diskussion af formål, oversættelsessituation, udgangstekst og oversættelsesstrategier – helst i denne rækkefølge (jvf. ovenfor; se også Zethsen 2001). På universitetet og andre højere læreanstalter vil en gennemgang af skopos-teorien (f.eks. Nord 1997) og andre teorier (f.eks. Dollerup et al 2001; Munday 2001) også være på sin plads²⁾.

Det er mit håb, at denne artikel kan give inspiration til sprog lærere, der vil eksperimentere med en mere funktionel tilgang til undervisningen i oversættelse. Kommentarer til artiklens indhold eller emnet generelt modtages meget gerne.

Referencer

Bjørnson, Nina. 2000. ”Rapport over forsøg med skriftlig engelsk”. *Anglofiles. Journal of English Teaching* 117. 34-41.
Buck, Gary. 1992. ”Translation as a language testing procedure: does it work?”. *Language Testing* 9:2. 123-148.
Cook, Guy. 1998. ”Use of translation in language teaching”. IN: Baker, Mona

(ed.). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. New York/London: Routledge. 117-120.

Dollerup, Cay & Gottlieb, Henrik & Lindegaard, Annette & Pedersen, Viggo Hjørnager. 2001. *An Introduction to Translation Studies*. Edited by Henrik Gottlieb. Centre for Translation Studies, English Department, University of Copenhagen.

Gatenby, E. V. 1950/1967. ”Popular Fallacies in the Teaching of Foreign Languages”. IN: Lee, W. R. (ed.). *E.L.T. Selections 2. Articles from the journal English Language Teaching*. London: Oxford University Press. [English Language Teaching (E.L.T.)]. 1-8.

Gymnasiebekendtgørelse. Bekendtgørelse om gymnasiet, studenterkursus og enkeltfagsstuderer-eksamen. 1999. <http://www.uvm.dk/gymnasie/almen/lov/bek411.htm> (tilgængelig 12/10/01).

Howatt, A. P. R.. 1984. *A History of English Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.

Irons, John. 1998. „Der var saa deiligt ude paa Landet...“. *Sprogforum* 4(11). 26-32.

Klein-Brale, Christine. 1987. ”Fossil at Large: Translation as a Language Testing Procedure”. IN: Grotjahn, R. & Klein-Brale, C. & Stevenson, D. K. (eds). *Taking Their Measure: The Validity and Validation of Language Tests*. Bochum: Studienverlag Dr. N. Brockmeyer. [Quantitative Linguistics 34]. 111-132.

Källkvist, Marie. 1997. *Lexical Form-Class Effects in Foreign Language Learning: A Study of the English Produced by Advanced*

---

2) Så vidt jeg ved, undervises der ikke i oversættelsesteori på de gymnasiale uddannelser i Danmark - og det sker kun sjældent på universiteterne. Engelsk Institut, Københavns Universitet, er en undtagelse, idet oversættelsesteori her er obligatorisk på grunduddannelsen, og eksamensopgaver nu forsynes med oplysninger om oversættelsensens formål. Jeg takker Cay Dollerup og Viggo Hjørnager Pedersen for denne og andre oplysninger om engelskstudierne på Københavns Universitet.

TEMA: Sprog og internationale projekter

- Swedish Learners*. University of Cambridge: Unpublished PhD Dissertation.
- Källkvist, Marie. 1998. "How Different are the Results of Translation Tasks? A Study of Lexical Errors". IN: Malmkjær, Kirsten (ed.). Malmkjær, Kirsten (ed.). *Translation and Language Teaching: Language Teaching and Translation*. Manchester: St. Jerome. 77-87.
- Källkvist, Marie. Under udgivelse. "It is time we collected data: initial results of research on the effect of translation on L2 learning". IN: Malmkjær, Kirsten (ed.). *Translation as an undergraduate degree*.
- Larsen, Shirley. 1990. "Testing the Test: a preliminary investigation of translation as a test of writing skills". IN: Larsen, Shirley (ed.). *Translation. A means to an end*. Aarhus University Press. [The Dolphin 18]. 95-108.
- Malmkjær, Kirsten. 1998. "Introduction: Translation and Language Teaching". IN: Malmkjær, Kirsten (ed.). *Translation and Language Teaching: Language Teaching and Translation*. Manchester: St. Jerome. 1-11.
- Munday, Jeremy. 2001. *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. London/ New York: Routledge
- Nord, Christiane. 1997. *Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome. [Translation Theories Explained 1].
- Olsen, Flemming. 1990. "The Sad Story about the Children who were Left by their Grandparents". IN: Larsen, Shirley (ed.). *Translation. A means to an end*. Aarhus University Press. [The Dolphin 18]. 35-56.
- Pedersen, Viggo Hjørnager. 1974. "Oversættelse og sprogundervisning". *Meddelelser fra Gymnasieskolernes Engelsklærerforening* 70. 21-36.
- Reiss, Katharina & Vermeer, Hans J. 1984. *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Tübingen: Niemeyer.
- Richards, J. C. & Rodgers, T. S. 1986. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schäffner, Christina. 2000. "Running before Walking? Designing a Translation Programme at Undergraduate Level". IN: Schäffner & Adab (eds). *Developing Translation Competence*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins. [Benjamins Translation Library 38]. 143-156.
- Schjoldager, Anne. 2001. "Is translation into the foreign language dangerous for learners? A comparative analysis of translation and picture verbalization". *Copenhagen Format. EST Congress, Copenhagen, 30 Aug -1 Sept 2001*. www.cbs.dk/EST. 1-6.
- Schjoldager, Anne. Under udgivelse. "Are L2 learners more prone to err when they translate?" IN: Malmkjær, Kirsten (ed.). *Translation as an undergraduate degree. Studieordning. Engelsk Kandidatuddannelse*. Januar 1999. Aarhus Universitet.
- Sørensen, Knud. 1988. "Cognate, but sui generis: Difficulties confronting advanced Danish Students of English". IN: Powell, Marianne & Preisler, Bent (eds). *English Past and Present. A selection of Essays by Knud Sørensen presented to him on his sixtieth birthday*. Aarhus University Press. [Acta Jutlandica LXIV:1]. 201-230.
- Sørensen, Knud. 1990. "Translation as a Unifying Discipline". IN: Larsen, Shirley (ed.). *Translation. A means to an end*. Aarhus University Press. [The Dolphin 18]. 57-68.
- Sørensen, Knud. 1991. *English and Danish Contrasted. A Guide for Translators*. Copenhagen: Munksgaard. [Munksgaards Sprogserie].

TEMA: Sprog og internationale projekter

Thayer, Sarah Brems. 2001.

Formidlingsopgave: "Engelskoversættelse i gymnasieundervisningen". Institut for Engelsk Filologi, Aarhus Universitet.

Vermeer, Hans J. 1989. "Skopos and Commission in Translational Action". IN: Chesterman, Andrew (ed.). *Readings in Translation*. Helsinki: Finn Lectura Ab. 173-187.

Weihua, Yu. 2000. "Grammar-translation method". IN: Byram, Michael (ed.).

Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning. London/New York: Routledge. 250-253.

Zethsen, Karen Korning. 2001.

"Oversættelsesstrategier". *Anglo files. Journal of English Teaching* 121. 43-48.

